

Årsmøte i Humord-samarbeidet 2024

12/11-24 fra 10.00-11.10 på Zoom

Til stede: Martin Velde Knutsen (Høgskolen i Molde), Jorunn Pedersen, Ragnhild Mehren (Arbeiderbevegelsens arkiv og bibliotek), Pål Harald Øverland, Lisbet Mehl, Anne Åse Kallhovd (Universitetet i Agder, Universitetsbiblioteket), Carina Thornes, Ruben Lopez Ortega (Universitetet i Bergen, Universitetsbiblioteket), Ane Grydeland (Universitetet i Tromsø, Universitetsbiblioteket), Turid Midtbø (Norges idrettshøgskole, biblioteket), Solveig Tønseth (Nasjonalmuseets bibliotek), Bjørn H. Vangen (Nobelinstituttets bibliotek), Nicolai A. Holck (representerte både NIFU og Senter for Ibsen-studier), Elin Grønneberg, Kjetil Wormstrand, Haakon Sperre (Nasjonalbiblioteket), Sissel Galdal, Vegard Reinvang Johnsen (Nord universitet, Universitetsbiblioteket), Bente Kvame Hadland (Museum Stavanger), Einar Jonsson (Kunsthøgskolen i Oslo, biblioteket), Even Sinding-Larsen (Stortingsbiblioteket), Stine Huseby, Ciaran Doyle (NLA høgskolen), Øystein Walthaug, Unni Knutsen, Vibeke Stockinger Lundetræ (ref.) (Universitetet i Oslo, Universitetsbiblioteket)

Forfall: Jakob Berg Olsen (HL-senteret), Sarah Ruth Søvik (Høgskulen i Volda, biblioteket), Ingeborg Gihle (Mangfold- og migrasjonsbiblioteket), Bendik Egner (Norges miljø- og biovitenskapelige universitet, Universitetsbiblioteket), Sissel Gram Mikus (OsloMet, Universitetsbiblioteket),

1. Velkommen!

2. Presentasjon av gamle og nye deltakere

3. Referat fra forrige møte, 21/11-23

Vi gikk gjennom referatet fra forrige møte. Mange saker var punkter på dagens agenda

4. Samarbeid og kommunikasjon

Vi har et felles e-postkontaktpunkt for oss i samarbeidet: humord-kontakter@ub.uio.no
Epost for emneord: emnedatahenvendelser@ub.uio.no for innmelding av nye emneord eller diskusjoner dere ønsker å ta med Øystein og Vibeke.

Vi har fått forslag fra mange samarbeidsbibliotek gjennom året. Det er enkelte som har meldt inn forslag for første gang i år. I tillegg kommer det forslag fra flere av institusjonene som har vært med i samarbeidet lenge. Det setter vi stor pris på!

Vi har fått 7 nye deltakerbibliotek i 2024:

- Norges idrettshøgskole
- Nasjonalbiblioteket
- Senter for Ibsen-studier
- NLA-høgskolen
- Universitetet i Agder, Universitetsbiblioteket
- NIFU (Nordisk institutt for studier av innovasjon, forskning og utdanning)
- Arbeiderbevegelsens arkiv og bibliotek

5. Status for Humord-arbeidet

Vi har ferdigstilt samarbeidsprosjektet “Tesaurus” sammen med Nasjonalbiblioteket, der vi har innlemmet to vokabularer fra NB: Emneordsvokabular for spesialbibliografier (norvok) og Norsk barnebokinstitutt (NBI) sin emneordsliste for faglitteratur (nbiemfag).
[Mer info og sluttrapport](#) på bibliotekutvikling.no.

Vi har innlemmet emneordslisten til Norges idrettshøgskoles (NIH) bibliotek med hjelp fra Turid Midtbø som er bibliotekleder på NIH.

Vi arbeider med å opprette termer fra Realfagstermer inn i Humord. Realfagstermene innplasseres i Humords faglige hierarkier og vil da inngå i en tesaurusstruktur. Vokabularet Realfagstermer er på 10 800 termer, og vi regner med at det er 30 prosent overlapp mot Humord. Vi har så langt opprettet 6700 nye termer, og anslår at vi kommer til å opprette 7500 nye termer totalt. Det er et omfattende arbeid, men vi regner med å bli ferdige i 2025.

Realfagstermer har også søkeinnganger på nynorsk. I forbindelse med at vi integrerer Realfagstermer i Humord, har vi besluttet at samtlige termer bør få nynorsk språkform. Alle nye emneord får derfor nynorsk form. Vi jobber også systematisk med å legge inn nynorskformer på allerede eksisterende humord. Per november –24 anslår vi at vi har laget nynorske søkeinnganger på 1/3 av alle humord. Arbeidet fortsetter i 2025.

Søketrenger fra Oria, “Primo popular searches”: Vi har fullført et arbeid der vi har lagt til termer i Humord fra de mest brukte søkestrengene i UiOs Oria-instans. Med utgangspunkt i 1200 søkestrenger fra Oria januar-juni 2022, fant vi cirka 350 emnemessige søk. Gjennom en kartlegging av overlapp mellom termer fra de emnemessige søkestrengene og Humord-tesaurusen, identifiserte vi forslag til nye humord samt henvisninger til eksisterende humord. Arbeidet resulterte i 41 nye humord (totalt 264 søkeinnganger) og 69 nye henvisninger på allerede eksisterende humord. Dette er andre gang vi gjennomfører et slikt arbeid. Første gang var i 2020-2022. Vi har basert oss på samme metodikk som tidligere.

Vi mener at denne måten å jobbe på har flere gevinster:

- Tesaurusen berikes med nye emneord og henvisninger
- Vi fanger opp nyord
- Vi får et visst bilde av hvordan sluttbruker formulerer emnemessige søk i Oria
- Sluttbruker får bedre trefflister ved at vi supplerer Humord med søkeinnganger som matcher skrivemåter og ordformer fra sluttbrukers eget søkespråk

Selv om det ikke nødvendigvis er dokumenter i bibliotek katalogen som skal indekseres med de nyopprettede humordene per dags dato, har nye termer i Humord-tesaurusen verdi også på andre måter:

- Nye humord mappes til klassenumre i Norsk WebDewey, der termene blir søkbare til nytte for alle brukere av Norsk WebDewey
- Vi håper at vi i fremtiden kan utnytte mappingen mellom Norsk WebDewey og Humord til gjenfinning av elektroniske dokumenter som ikke er indeksert med humord
- En godt utbygd og oppdatert Humord-tesaurus vil være en stor fordel i en eventuell utprøving av automatisk indeksering ved hjelp av KI-teknologi.

Vi har jobbet videre med innlemmingen av vokabularet Juridiske emneord. Hierarkiet innen Rettsvitenskap er kraftig forbedret og har ført til omlag 1200 nye humord.

6. Statusrunde/saker fra samarbeidsbibliotekene

Høgskolen i Molde: Har en rekke termer innenfor fagområdet logistikk som de ønsker å foreslå som humord. Har et mål om å få ferdig listen i 2025.

Arbeiderbevegelsens arkiv og bibliotek: Er i ferd med å ta i bruk Humord, og gleder seg til å starte arbeidet.

Universitetet i Agder: Vil bruke Humord i det daglige indekseringsarbeidet, men ser foreløpig ikke for seg at de kommer til å melde inn mange nye termer.

Universitetet i Bergen: Arbeider med intern organisering av emnearbeid og diskusjoner rundt hvem som skal gjøre hva. De vil kartlegge et eventuelt behov for opplæring.

Norges idrettshøgskole: Har tatt Humord i bruk og det fungerer bra. De har også noen forslag på nye termer de kommer til å sende inn.

Nasjonalmuseets bibliotek: I startfasen jobbet de ansatte mer systematisk og som et kollegium med Humord, men nå melder de forslag ved behov fordelt på ulike fagområder. Det fungerer fint.

Nobelinstituttet: Finner det meste de trenger innen sine fagområder, og melder inn nye termer ved behov.

Senter for Ibsen-studier: Har hatt et godt samarbeid i forkant av overgang til Humord, og er godt dekket. Vil melde inn behov for nye termer om de oppstår.

NIFU: Er så vidt i gang med å bruke Humord, og inntrykket så langt er at de er godt dekket.

Nasjonalbiblioteket: Kommet i gang med Humord for spesialbibliografiene. Det gjenstår noe internt etterarbeid, fungerer ellers bra.

Nord Universitet: Har en rekke nye forslag som kommer etter hvert.

Museum Stavanger: Er godt dekket og fornøyd med å være en del av et større samarbeid. Melder inn nye termer ved behov og ser frem til at termene fra Arbeiderbevegelsens arkiv og bibliotek kommer inn, antar det vil være endel overlapp der.

Kunsthøgskolen: Finner i hovedsak det de trenger, men har en liste med nye forslag som kommer etter hvert.

Stortinget: Humord er dekkende for deres behov.

NLA: Er ganske nye brukere. Finner stort sett det de trenger.

Universitetet i Tromsø: Er i en mellomfase rundt overføring av emneordsarbeid fra fagreferenter til bibliotekarer. De håper å være mer operative i dette arbeidet fra nyttår, og vil da ha behov for opplæring.

7. Videre planer for Humord

- Innlemme emneordslisten til Arbeiderbevegelsens arkiv og bibliotek i samarbeid med dem.
- Ferdigstille innlemming av Real-fagstermer.
- Fortsette å jobbe med nynorske termer.
- Vi skal holde en presentasjon om Humord på Bibsys-konferansen i mars.

Vi venter på svar på en EU-søknad vi er assosiert partner til, i samarbeid med blant annet NB og UBB. Dersom vi får positivt svar på denne, ønsker vi å utvikle intelligente KI-drevne løsninger og verktøy for å berike fulltekstdokumenter i vårt eget DUO vitenarkiv med

humord og utforske mulighetene for å trekke ut høyfrekvente ord fra fulltekstdokumentene og vurdere dem som kandidater til nye Humord.

8. Kurs

Vi har hatt to runder med opplæring for nye samarbeidsbibliotek: ett fysisk på Blindern og ett digitalt på Zoom.

9. Eventuelt

NLA hadde et spørsmål om antall emneord per bibliografisk post. Generelt kan vi si at siden Humord er et post-koordinert system, er det ofte bruk for mange emneord for å dekke dokumentets innhold.

Humord er ikke lengre dekkende som navn nå når tesaurusen omfatter de fleste fagområder. Nytt navn for humord er under sterk vurdering.